

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра менеджменту організацій

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 073 "Менеджмент"
за магістерською програмою професійного спрямування
"Менеджмент організацій"

на тему: **«Формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства на засадах циклічної диверсифікації»**
(назва теми)

Виконавець:

студент факультету менеджменту, обліку та інформаційних технологій

Шишкін Олександр Миколайович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

К.е.н., доцент _____

(науковий ступінь, вчене звання)

Балабаш Ольга Сергіївна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми.

Досягнення високої частки доданої вартості агропродовольчої продукції є стратегічним орієнтиром розвитку сільськогосподарських підприємств. Основними проблемами формування доданої вартості в аграрному секторі економіки України є низький рівень інституціонального забезпечення, відсутність на локальному та регіональному рівнях ефективних збутових систем сільськогосподарської продукції, невелика кількість досліджень в економічній науці з означених проблем. Забезпечення прибутковості сільськогосподарських підприємств в конкурентному середовищі досягається, передусім, за рахунок формування доданої вартості продукції у маркетингових ланцюгах. Виробництво продукції, яка містить додану вартість дозволяє акумулювати додаткові грошові кошти, що є джерелом росту та розвитку сільськогосподарських підприємства у довгостроковій перспективі. Це зумовлює необхідність аналізу та обґрунтування концептуальних підходів до формування стратегії розвитку сільськогосподарських підприємств на засадах виробництва продукції з високою доданою вартістю.

Метою даної роботи є формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства шляхом розробки заходів з виробництва продукції з високою доданою вартістю.

Відповідно до мети в роботі були поставлені і вирішені наступні **завдання**:

- розкрити сутність категорії «додана вартість», окреслити її роль у розвитку сільськогосподарського підприємства у довгостроковій перспективі;
- надати загальну характеристику та проаналізувати фінансово-господарську діяльність ТОВ «ТОПАЗ»;
- провести оцінювання конкурентної позиції ТОВ «ТОПАЗ»;
- розробити заходи з формування стратегії розвитку ТОВ «ТОПАЗ» та оцінити ефективність запропонованих заходів.

Об'єкт дослідження - ТОВ «ТОПАЗ»

Предмет дослідження - є процес формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети були використані сучасні загальнонаукові та спеціальні методи: логікотеоретичного узагальнення, аналізу і синтезу, статистичного аналізу, фінансового аналізу, PEST-аналізу, економіко-математичного моделювання, SWOT-аналізу.

Наукова новизна полягає в удосконаленні процесу формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства що на відміну від існуючих ґрунтується на механізмах ланцюга формування доданої вартості та науково-прикладного інструментарію оптимізації собівартості аграрної продукції.

Практичне значення роботи полягає в тому, що запропоновані заходи нададуть змогу акумулювати додаткові грошові кошти, шляхом виробництва продукції з високою доданою вартістю, що є джерелом росту та розвитку сільськогосподарських підприємства у довгостроковій перспективі

Публікації. Основні результати роботи опубліковані:

Шишкін О. М., Балабаш О. С. Стратегічне позиціонування підприємства: теоретичні та практичні аспекти – «Актуальні проблеми менеджменту: теоретичні і практичні аспекти»: Матеріали п'ятої міжнар. наук.–практ. конф., 20-21 травня 2021 р. – відпов. за випуск д.е.н., проф. Кузнецова І. О. – Одеса – С. 110-116

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретико-методичні основи формування стратегії розвитку підприємства»* досліджено теоретико-методичні основи формування стратегії розвитку підприємства: основні наукові підходи до визначення поняття «стратегія», розглянуто механізм розробки і реалізації стратегії розвитку підприємства та особливості стратегічного управління сільськогосподарських підприємств. У другому розділі *«Аналіз передумов формування та реалізації стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства»* надано загальну характеристику та аналіз фінансово-господарської діяльності ТОВ «ТОПАЗ», визначено його конкурентну позицію. У третьому розділі *«Розробка стратегії розвитку ТОВ «ТОПАЗ»»* проведено дослідження аграрної галузі як середовища формування доданої вартості, розроблено рекомендації щодо формування стратегії розвитку ТОВ «ТОПАЗ» та проведено оцінювання ефективності запропонованих заходів.

ВИСНОВКИ

Теоретично доведено, що у процесі обробки, переробки, зберігання та реалізації продукції формується її додана вартість, яку слід розглядати як частину вартості продукту, що створюється на підприємстві. Максимізація величини доданої вартості можлива за рахунок оптимізації структури собівартості продукції. Досліджено ланцюг формування доданої вартості у агропромисловому комплексі, він складається з п'яти основних складових блоків: вирощування сировини, продаж сировини, обробки та зберігання, переробки, продаж готової продукції.

На основі проведеного PEST-аналізу макросередовища, зроблено висновки, про те що сільськогосподарські підприємства України функціонують в складних умовах, кількість та ступінь впливу негативних факторів є значним. Найбільший негативний вплив у галузі мають техногенні фактори, зокрема: продаж сировини, низька частка реалізації продукції з доданою вартістю, низький рівень впровадження інноваційних агротехнологій. Також значний негативний вплив має економічний фактор - нерозвинена інфраструктура внутрішнього агропродовольчого ринку. Серед позитивних факторів - зростання попиту на агропродукцію у світі та доступність інноваційних агротехнологій на ринку.

За результатами проведеного SWOT-аналізу ТОВ «ТОПАЗ» визначено сильні та слабкі сторони підприємства та можливості і загрози зовнішнього

середовища функціонування підприємства. Проведено оцінювання сили впливу виділених факторів та на основі розрахунків побудовано вектор спрямованості ТОВ «ТОПАЗ». Вектор спрямованості перебуває в секторі OW в IV квадранті. Це свідчить про те, що ТОВ «ТОПАЗ» складно скористатися сприятливими можливостями зовнішнього середовища повною мірою в силу слабості своїх внутрішніх факторів. Заходи мають бути направлені на реалізацію можливостей: Зростаючий попит на сільськогосподарську продукцію на світових ринках, наявність технологій та обладнання для розвитку сільськогосподарського виробництва, а також нейтралізацію слабких сторін: Низька ефективність збутової діяльності, недостатність потужностей для розміщення і зберігання продукції.

Встановлено відносний рівень конкурентоспроможності ТОВ «ТОПАЗ» по відношенню до основних конкурентів. За результатами аналізу можемо стверджувати, що ТОВ «ТОПАЗ» поступається конкурентам головним чином, за рахунок низьких значень оцінок за економічними параметрами (чистий прибуток, рентабельність діяльності, головним чином через низьку ефективність збутової діяльності, оскільки основна частка продукції реалізується з поля за заниженими цінами, так як на підприємстві існують проблеми з потужностями для розміщення і зберігання як зернових так і овочевих, а частина продукції, в основному овочеві, реалізується на місцевих сільськогосподарських гуртових ринках, де попит є не стабільним, через що частина овочевої продукції псується. Врахування виявлених основних недоліків у процесі формування стратегії розвитку підприємства та розробка заходів з їх усунення дасть змогу, забезпечити підприємству конкурентний статус у довгостроковій перспективі.

Проведено дослідження аграрної галузі в контексті виробництва продукції з доданою вартістю. Аналіз на основі побудови рядів динаміки, щодо цінової різниці між сировиною агропромислового комплексу та продукцією її переробки дозволив дійти висновку, що виробництво продукції, яка містить додану вартість дозволяє акумулювати додаткові грошові кошти, що є джерелом росту та розвитку сільськогосподарських підприємства у довгостроковій перспективі.

Розроблено заходи з формування стратегії розвитку підприємства, що полягають у створенні умов реалізації вирощеної продукції протягом року за більш вигідними цінами та переробки частини сировини на продукцію з доданою вартістю. Проведено розрахунок собівартості продукції та її відпускної ціни.

За результатами проведених розрахунків встановлено, що зберігання частини продукції у сховищах та продаж її протягом року за кращими цінами збільшить дохід від реалізації на 14,18 %. Переробка частини вирощеного зерна та продаж готової продукції із більшою доданою вартістю збільшить прибуток на 1865,292 тис. грн. або на 39,88 %. За результатами можемо зробити висновок, що розроблені заходи з формування стратегії розвитку підприємства є доцільними та економічно обґрунтованими.

АНОТАЦІЯ

Шишкін О. М. «Формування стратегії розвитку сільськогосподарського підприємства на засадах циклічної диверсифікації»,

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 073 "Менеджмент" за магістерською програмою «Менеджмент організацій»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2021 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – ТОВ «ТОПАЗ».

У роботі розглядаються теоретичні аспекти формування конкурентної стратегії аграрного підприємства.

Проаналізовано фактори, що впливають на розвиток аграрних підприємств України, конкурентну позицію аграрного підприємства.

Розроблено конкурентну стратегію аграрного підприємства.

Ключові слова: підприємство, конкурентна стратегія, аграрне підприємство, управління, конкурентна позиція.

ANNOTATION

Shishkin O. " Formation of the agricultural enterprise development strategy on the cyclic diversification basis ",

(students surname and initials)

(work title)

thesis for Master degree

in specialty 073 «Management » under the program «Management of Organizations»,

Odessa National Economic University

Odessa, 2021

Thesis consists of three chapters. Object of study - TOPAZ LLC

Diploma thesis deals with theoretical aspects of formation of the agricultural enterprise development strategy on the cyclic diversification basis.

The factors influencing the development of agricultural enterprises of Ukraine, the competitive position of agricultural enterprises are analyzed.

The development strategy of the agrarian enterprise is developed.

Keywords: enterprise, development strategy, agrarian enterprise, management, competitive position.